

Syrjään jääminen on taidepiireissä iso, paha tabu – ”Taiteilijat kokevat tulleen katoinkohdelluiksi”

5

Taiteilija Helena Roininen kokosi 12. 7. saakka avoinna olevaan näyttelyyn 17 urastaan huolestunutta taiteilijaa. Kaikilla on alasta huonoja kokemuksia, mutta intoa jatkaa. Mukana on veistoksia, maalauksia, installaatioita, valokuvia, käsitöitä, kalligrafiaa ja videoteoksia. KUVAT: TANJA KORPELA

SEINÄJOKI

Taiteilijoiden syrjäytyminen on tabu, josta ei julkisesti puhuta. Yksin työskentelevien taiteen tekijöiden syrjäytymistä eli jäämistä taideyhteisöjen, Suomen Taiteilijaseuran (STS) ja apurahajärjestelmien ulkopuolelle ei aina edes huomata.

Vaikeinta on nuorilla tulokkailla, joilla ei vielä ole nimeä.

Ellei näkyvyyttä ole, ovat vaakalaudalla teosmyynti ja toimeentulo. Taiteilijoista enemmistö paikkaakin talouttaan muilla aloilla.

Kuvataiteilija **Helena Roininen** tarttui ongelmaan ja pystytti Seinäjoen Galleria Varikkoon näyttelyn *Koulutuslupaukset*. Seinäjoelta starttaava näyttelykiertue nostaa esiin 17 taiteilijaa, joita yhdistää yksi, tärkeä tekijä: jokainen on kokenut alalla työskentelyn valmistuttuaan liian vaikeaksi.

– Kuvataiteilijat kokevat tulleen katoinkohdeiksi. Esimerkiksi ammattiliittoon ei pääse suoraan valmistumisen jälkeen. Itsekään en ole päässyt kaikkiin taiteilijaseuroihin, joihin olen hakenut. Teosmyynnin takia se olisi tärkeää, Roininen huomauttaa.

– Taiteilijat joutuvat sietämään tällaista, vaikka heillä olisi korkeakoulutus. Epäonnistumiset johtavat kierteeseen, joka johtaa pahimmillaan uran päättymiseen. Varsinkin ensimmäiset vuodet taiteilijana voivat olla yhtä kituttamista. Kaikki eivät jaksu sitoutua.

Näyttelyn näkökulma on poikkeuksellisen rohkea ja asettaa myös taiteilijat ihmisinä näytteille harvinaisen avoimesti.

– Halusin puuttua taiteilijoita alalta sysääviin epäkohtiin. Monella on myös perhettä, jonka elämää yritetään rahoittaa taiteella. Selviytymistaistelussa ei auta se, että taidemaailma on kilpailtu ja taiteilijan kohtelu usein epämiellyttävää, Roininen perustelee.

Nöyryytetyksi itsensä kokeneet taiteilijat eivät puhu ongelmistaan edes keskenään. Häpeä hiljentää.

– Taiteilijoiden pitäisi nostaa asioita pöydälle ja taidemaailman pitäisi olla nykyistä reilumpi. On naurettavaa, että esimerkiksi Taidemaalariliiton kokelasjäsenenä voi joutua olemaan kymmenen vuotta. Pääsykriteerit ovat liian tiukat. Se ei luo hyvää ilmapiiriä.

Yksi ratkaisu taiteilijoiden syrjäytymiskiirteen katkaisemiseen ja toimeentulo-ongelmiin voisi Roinisen mielestä olla perustulo.

Pahimmillaan urakehitys voi pysähtyä hetkeksi kokonaan. Näin oli vähällä käydä esimerkiksi helsinkiläiselle **Maija Kimaselle**, 40.

Taideopintojen jälkeen nuorta, lupaavaa tulokasta pyöritettiin vauhdikkaasti näyttelystä toiseen. Kymmenien ryhmänäyttelyiden jälkeen hiljeni äkisti.

– Minulla oli hurjasti näyttelyitä. Pääsin ihan mihin halusin. Se oli tosi hyvää aikaa. Sitten vanhenin, enkä yhtäkkiä onnistunutkaan pääsemään näyttelyihin, Kimanen kummeksuu.

Mitä oikein tapahtui?

– Olin hirveän itsekriittinen, enkä voinut pystyttää yksityisnäyttelyitä liian isoihin tiloihin. Olen iloinen siitä, että lapseni, maalaukseni, pääsivät *Koulutuslupauksiin*.

Kimanen lisää, ettei hänen elämässään oikein mikään mennyt käsikirjoituksen mukaan. Tästä kertoo myös taiteilijan näyttelyssä esilläoleva installaatio, *Sihteeri 21*.

– 21 vuotta sitten minulla oli samanlaisia unelmia kuin muillakin. Halusin kaksi lasta, avioliiton, omakotitalon, koiran ja ponin. Nyt nelikymppisenä en todellakaan halua lapsia ja asun mieluiten kerrostalossa, taiteilija sanoo.

Kimanen elää avioliitossa 22 vuotta itseään vanhemman miehen kanssa.

Johanna Jurkka

